

1723,6
12

DE
FUNDAMENTIS VARIANTIUM IN DOCTRINA
DE
MATRIMONIO OPINIONUM
DISSERIT

ET
AD PRÆLECTIONES

IN
PRIORES TITULOS LIBRI QVARTI
DECRETALIUM

DE
SPONSALIBUS

ET
MATRIMONIIS

INVITAT
CHRISTIANUS GODOFREDUS
HOFFMANNUS, J^Ctus.

FRANCOFURTI AD VIADRUM,
Typis TOBIÆ SCHWARTZII. M D C C XXIII.

De Fundamentis variantium in Doctrina de Matrimento Opinionum.

EA Jurisprudentiæ nostræ est conditio, ut in gravissimis etiam doctrinis maximo DD. obnoxia sit dissensui, qui cum dissentibus in foro agentibus molestus ac tædii plenus esse solet. Antiqua illa est de *juris incertitudine* querela, quam inanem esse multi crediderunt non vulgaris existimationis Jcti, quos tamen vel ad quotidianam experientiam infinitas in jure variationes manifestantem non respexisse credo, vel, quod sæpius excellentioribus ingeniis evenire solet, non raro deprehendi multos sibi de juris quadam certitudine blanditos esse, quam in propriis ac se approbatis doctrinis unice acquiescere, sibi persuaserunt. Ea quidem juris certi persuasio ejus haud ingreditur mentem, qui Virorum pari auctoritate pollentium in una eademque materia vehementissimam & magna cum fiducia proditam dissensionem considerat, cujus multæ adduci possent causæ, si id præsens pateretur institutum, a quo tamen non alienum erit, si insigniores memoravero. Non dicam multos Virorum DD. ad disputationes proclives in defendendis suis opinionibus nimis tenaces & nonnunquam sincero veritatis amore destitutos esse, quæ cum vitia hominum sint, nobilissimæ juris disciplinæ non imputari possunt: In ipsa tamen juris arte variæ occurrunt difficultates, ex quibus tanta opinionum oriri potest discrepantia. Versatur Jurisprudentia circa humanarum actionum infinitas formas atque species, ex qua diversitate aliqua circa legum applicationem nascitur obscuritas; accedit legum a se invicem discrepantium & diversis prorsus principiis innitentium multitudo, quæ diversas in jure sententias non potest non excitare; in primis autem enormem illam dis-

dissonantiam, quam manibus palpamus, *traditioni illi legitime*, quæ pene utramque hodiernæ Jurisprudentiæ paginam facit, cenſeo, tribuendam eſſe, cum ea mater ſit tot opinionum, quæ & in ſcholis & in foro regnare dicuntur, atque ſæpius ſine legum autoritate, imo nonnunquam ſine rationis præſidio propugnantur.

Si qua vero in vaſta juris diſciplina reperitur doctrina, quæ dubiis ac contradicentibus ſibi aperte ſententiis laborat, ea ſane quæ *cauſas matrimoniales* tradit, in quibus adeo inter ſe diſſident Viri docti, ut de diverſiſſimarum in hac materia opinionum conciliatione pene deſperandum ſit. Nulla ferme movetur quæſtio, quæ non in utramque partem ventiletur. Inprimis doctrina, *de gradibus prohibitis, de impedimentis matrimonii illuſq; dirimendi juſtis cauſis* maximis vexatur controverſiis, ex quibus ſæpius doctentibus non enitendum, tantum abeſt, ut diſcentes ex hoc opinionum Labyrintho ſe extricare queant. Notæ ſatis ſunt illæ quæſtiones, quæ & Theologos & Jctos exercere ſolent. Proſtant varia harum diſputationum exempla: Non latent, quæ HENRICI VIII *Angliæ Regis* matrimonium cum fratris vidua ambiente fuerunt acta, quæ recenſuit BURNETTUS *in hiſtoria reformationis anglicanæ* p. 2. PHILIPPI *Hæſſæ Landgraviæ* ſecundum matrimonium, ſtante adhuc priore, contractum, diverſa ſubiit judicia, quorum ſpecimina dederunt BOSSVETIUS ad calcem *lib. 6. hiſtorie de Variationibus* & BASNAGIUS *in Hiſtoria religionis eccleſiarum reformatarum*. Grande opus lucem aſpexit in cauſa *Principis Oettingenſis* ALBERTI ERNEſTI, quando quæſtio agitabatur, *utrum aliquis demortuæ uxoris ſororem ſalvis legibus divinis in matrimonium ducere queat?* Eandem controverſiam occasione reſponſi Rintelænſis Facultatis ſuſceperat CHRISTOPH. JOACH. BUCHHOLTZ *in adſerſione reſponſi juris pro matrimonio Principis cum deſunctæ uxoris ſorore* adverſus argumenta JOH. OTTONIS TABORIS ꝛci & MICHAELIS HAVEMANNI *Theologi*, cui HAVEMANNUS *adſerſionem reſponſi Moſi contra matrimonium cum deſunctæ uxoris ſorore* oppoſuit, quam rurfus BUCHHOLTZ IUS ſpeciali ſcripto ſub examen vocavit. Recentiora ſunt, quæ Vir Celeberr. D. LUNIGIUS *in Conſiliis publicis* Tom. II. p. 1151. 1572. de eadem materia 1631. & 1633. exhibet. Quam diverſas de *comprivignorum matrimonio* ſoveant Theologi atque Jureconſulti ſententias, doctiſſimo ſcripto docuit PERILUST. DN. BERGERUS in elegantif. diſquiſitione *de Comprivignorum Matrimonio*. In multis aliis caſibus diſenſum Virorum Clarifſimo-

gissimorum annotavit HIERON. BRUCKNERUS *Decisionum juris matrimonialis controversi* Cap. V. p. 191. Nobis hæc speciminis loco adduxisse sufficiat: Si enim ad alias circa matrimonium ortas controversias progredi, easque recensere placeret, statutos præsentis disquisitionis terminos egredi necesse foret.

Me potius ad illam jam converto quæstionem, *quam vera sint tam varii dissensus cause, quæ illius fundamenta?* Generalia, quæ superius adduxi, jam non repetam, ea, quæ specialius differentias opinionum in causis matrimonialibus attingunt, prolaturus. Quis autem non videt dissonantiam hujus doctrinæ maximam partem ex diversitate principiorum, quibus in decidendis illis causis utuntur, originem trahere.

Primo quidem extra omne dubium est, quod secundum vulgarem doctrinam casuum matrimonialium justitia ex *canonicis legibus*, examinari debeat. Egit illa opinio etiam in Protestantium foris altissimas radices. Animadvertit jam pridem B. LUTHERUS, quam absona sit Canonistarum de matrimonio doctrina, qui laudabili exemplo matrimoniales causas seculari foro tractandas in elegantissimo libello docuit v. *Witteb. Oper. Tom. VI. & Altenburg. Tom. V. p. 371.* Ast non vincere poterat inveterata Jctorum præjudicia, quæ juris canonici traditionibus morditus inhærebant. Prodidit Doctorum istius seculi principia clarissimus sui ævi Jctus MELCHIOR KLING in præfatione ad tractatum matrimonialium causarum, in qua *de origine & autoritate juris canonici, quo ad cognitionem & decisionem causarum matrimonialium*, fuse egit. Vix enim illis temporibus ultra juris civilis vel canonici volumina sapere concessum. Hinc cum pleræque leges romano-justinianæ moribus circa matrimonia ex canonum traditionibus potissimum introductis minime convenire viderentur, in materia sponsaliorum & matrimonii, utroque jure multis modis discrepante, antiquis doctrinis five potius erroribus canonicas sanctiones magis respondere sentiebant, earum tanquam sanctissimarum atque religioni magis consentanearum acerrimi defensores extiterunt. Sed gravissimos nivos in sinu fovebant pontificia jura, quæ matrimonium sacramentis novi testamenti accensuerunt Guil. ALANUS *de Sacramentis pag. 150. & 154.* primo quidem latiori significatione, quæ successu temporis occasionem præbuit, ut etiam strictiori & proprio sensu sacramentis annumeratum fuerit. Ita intelligi vult MARTINUS V. in.

V. in constitutione, quæ in fine *Concilii Constantiensis* edita. Clarissus loquitur EUGENIUS Papa IV. in *Concilio Florentino* seu in decreto *pro Instructione Armenorum*, quam doctrinam rursus anathemate corroboravit *Synodus Tridentina Sessio vigesima quarta*. Et hæc basis fuit ac fundamentum, cui infinitas superstruxerunt conclusiones, quarum non exiguam copiam sub uno conspectu exposuit Oratorii Gallicani Presbyter CASPARUS JVENIN in *Commentario Historico & dogmatico de Sacramentis* pag. 72. Sed jam explosus fuit ille error primis felicissimæ reformatæ religionis temporibus: & quanquam APOLOGIA AUG. CONFESS. ART. XIII. p. 202. matrimonium sacramenti titulo insigniri permittat, ex ipsa tamen verborum inspectione patet, hoc loco sacramenti vocem prorsus alio in sensu venire. Hinc optime LUTHERUS allegato loco matrimonium ad externa & civilia negotia reulit verbis satis luculentis: *Es kan ja niemand läugnen, daß die Ehe ein äußerlich weltlich Ding sey, wie Kleider und Speisey, Hauß und Hoff weltlicher Obrigkeit unterworfen*: & CALVINUS *lib. 4. Institut. cap. 19. §. 34.* non sine ratione docet Sacramenti naturam non magis convenire matrimonio, quam agriculturæ, aut constrinæ aut futoriæ arti. His tamen artibus causæ matrimoniales ad forum ecclesiasticum tractæ jurisdictioni pontificiæ subijciebantur, quæ cum nullum modum arrogatæ sibi potestatis servare didicisset, novas indies leges cudebat, quibus matrimoniale jus omne circumscriptum, durissimum Laicis imponeret jugum, adeo ut non ultimum dominatus pontifici arcanum in legibus matrimonialibus absconditum esse viri cordati agnovissent, ex quibus nominandi CASP. ZIEGLERUS in *annotationibus ad Lancelotti Institut. Jur. can. ad lib. II. tit. XIII.* & HENRICUS HEIDEGGERUS in *anatomie concil. Trident. ad sess. XXIV. qu. II. & III. p. 984.* Imo ex ipsis Pontificiis multi de transgressis ecclesiasticæ potestatis limitibus conquesti fuerunt, inter quos eminet JOANNES LAUNOJUS, qui non modo singulari libro de *Regia circa matrimonium potestate* egit, verum etiam Itali Scriptoris DOMINICI GALESII librum de *ecclesiastica in matrimonium potestate* multorum redarguit errorum. Facile inde colligimus, quam lubricam illi elegerint viam, qui in causis matrimonialibus juris canonici definitiones cæco impetu amplectuntur, quas tam erroneis principiis inniti & insidiosis consiliis scatere diximus. Si illa separemus a paucis doctrinis, quas tuto in

Protestantium foris adhibere possumus, *exiguum*, ni fallor, *juris canonici usum in causis matrimonialibus* deprehendemus. Hinc concludimus: *non ultimam rationem dissensus in questionibus de matrimonio in usu incauto & supervacaneo juris canonico-pontificii querendam esse.*

E contrario alii juris canonici figmenta, præjudicia & artes perspicientes ad nimiam descedunt libertatem, & juris matrimonialis conditionem ex solo rationis dictamine æstimant. Inde fieri solet, ut plerumque in nimiam proni sint licentiam, de eo tantum solliciti, quod primis ac generalioribus æquitatis naturalis principiis contrarium esse, in oculos statim incurrit: alii subtiliorem amant philosophiam & vel ex ipsa lege naturali matrimonii officia extendunt, imo pene prohibitiones illas matrimoniales ex lumine naturæ docere, suscipiunt, in eo tamen frequentius falluntur, quod id jure naturæ definitum esse credant, quod rationi non contrarium, verum potius variis argumentis, ut honestum & homine dignum commendari potest. Non observant naturalis & positivæ legis terminos, quos confundunt, quamvis non negem, operæ pretium esse, ut legum positivarum cum naturali æquitate connexionem demonstremus, quæ præstantiam, utilitatem & necessitatem juris positivi evincere potest: Quamvis velim, ut ab utriusque juris confusione abstineamus, quæ tot litium & controversiarum mater fuit. Huc spectant notissimæ de *Polygamiâ, Concubinato, libertate matrimonium intra gradus prohibitos contrahendi, divoriorum permissione & similibus* acerrimæ quandoque disputationes, quibus inter se viri docti sæpius commissi fuerunt. Hinc novam difficultatum causam deprehendimus in eo positam, quod nonnulli causas matrimoniales ex solo rationis lumine examinari velint, & alii illorum casuum *justitiam modo ex generalibus prohibitionis naturalis principii dijudicare, alii autem illud etiam a naturali lege exactum velint, quod excellentiori quodam gradu ex virtutis & honestatis amore derivari potest.* Igitur cum rarius hæc principiorum diversitas, aut potius diverfi illorum termini observentur, facile disputatio in dissensum graviorem, sed aliquando prorsus inanem abire potest.

Nonnulli & leges naturales in matrimonialibus causis non sufficere credunt, & illos, qui omnes singulasque prohibitiones ex rationis dictamine deducere volunt, multum sibi laboris facessere & remotioribus ac aliquando parum concludentibus argumentis uti vident: Hinc ad revelationem recurrunt & ex sacra-
rum

rum litterarum autoritate quæstiones illas dirimere volunt. At hic novas difficultates inveniunt, non facile superandas. Deum enim in sacro Codice summum legislatorem venerantur, qui & populo judaico & universo humano generi præscripsit leges, quas multi in *particulares & universales* dividere solent: Constans porro est DD. opinio, illas minime obligare Christianos, multi de harum existentia dubitant. Hic jam vertitur controversiæ cardo: Applicatio enim legum particularium ad regulas vitæ Christianæ non semper tutò instituitur, & testantur vetera monumenta pleraque, clericalis dominatus recentiora fundamenta in perverso ordine ad hodiernum Ecclesiæ Christianæ statum applicatis legibus Mosaicis sita esse. Hinc primaria difficultatis & incertitudinis, qua in causis matrimonialibus laboramus causa, in eo deprehenditur, quod *leges mosaicas & particulares sine discrimine hodiernis quæstionibus matrimonialibus non pauci applicare soleant, & quod alii omnia, que in sacris litteris de matrimonio leguntur, ad Christianorum forum minime pertinere, ad minimum eos perfecte non obligare, sibi persuadeant.*

Plura, ut addam, instituti ratio haud permittit. Amplum disserendi campum publicæ mihi lectiones, in Academia nostra habendæ, aperiunt. Comovet me gravitas ac difficultas hujus doctrinæ, ut speciali atq; fusiori tractatione dignam habuerim. Novi quidem, quod occasione titularum in institutionibus, digestis, codice, inprimis autem in lectionibus canonico juri destinatis, ea materia examinari soleat. At cum id eo, quo opus esse credo, ordini ac methodo fieri nequeat, ea vero doctrina præ reliquis in optima principiorum connexionem tradi debeat, & probe novum exauriri non posse intricatam illam materiam in ordinariis lectionibus, eam autem omnino mereri, ut dilucide Legum amatoribus exponetur: In animum induxi, *primaria juris matrimonialis capita* in publicis lectionibus tradere, in id allaboraturus, quo futuro Festo Michaelis ad ipsius juris CANONICI tractationem accedere, & illud intra semestre absolvere queam, cujus instituti rationem, cum jam alio in loco sufficienter exposuerim, hoc loco non referam. Nihil superest, quam ut *Nobilissimos Commilitones* officiose compellam, ut publicis meis lectionibus sedulo interesse velint: Cæterum etiam in privata mea quacunque institutione eorum desiderii atque proficiendi studio nunquam deero, omnes, quorum interest, ut meis conatibus favore velint, humanitate, quanta possum maxima precat. P. P.

Mense Aug. M. DCC. XXIII.

CON;

CONSPECTUS LECTIONUM de
CAUSIS MATRIMONIALIBUS.

Agitur.

- I. de Fundamentis Decidendi causas matrimoniales: De juris civilis, canonici, naturalis & positivi divini usu.
- II. Quod Matrimonium non sit sacramentum; conclusiones inde descendentes: An sit negotium mere civile?
- III. De Causis matrimonium impediens vel dirimentibus, inprimis de prohibitis gradibus affinitatis & consanguinitatis.
- IV. De Sponsalibus & requisitis ad matrimonium contrahendum conditionibus.
- V. De Dissolutione sponsaliorum.
- VI. De Divortiis eorumque justis causis, nec non de delictis in causis matrimonialibus.
- VII. De Dispensationibus in casibus dubiis & legibus prohibitis.
- VIII. De Foro & Processu in causis matrimonialibus.

Frankfurt a. O., Diss., 7720-24

ULB Halle
004 549 52X

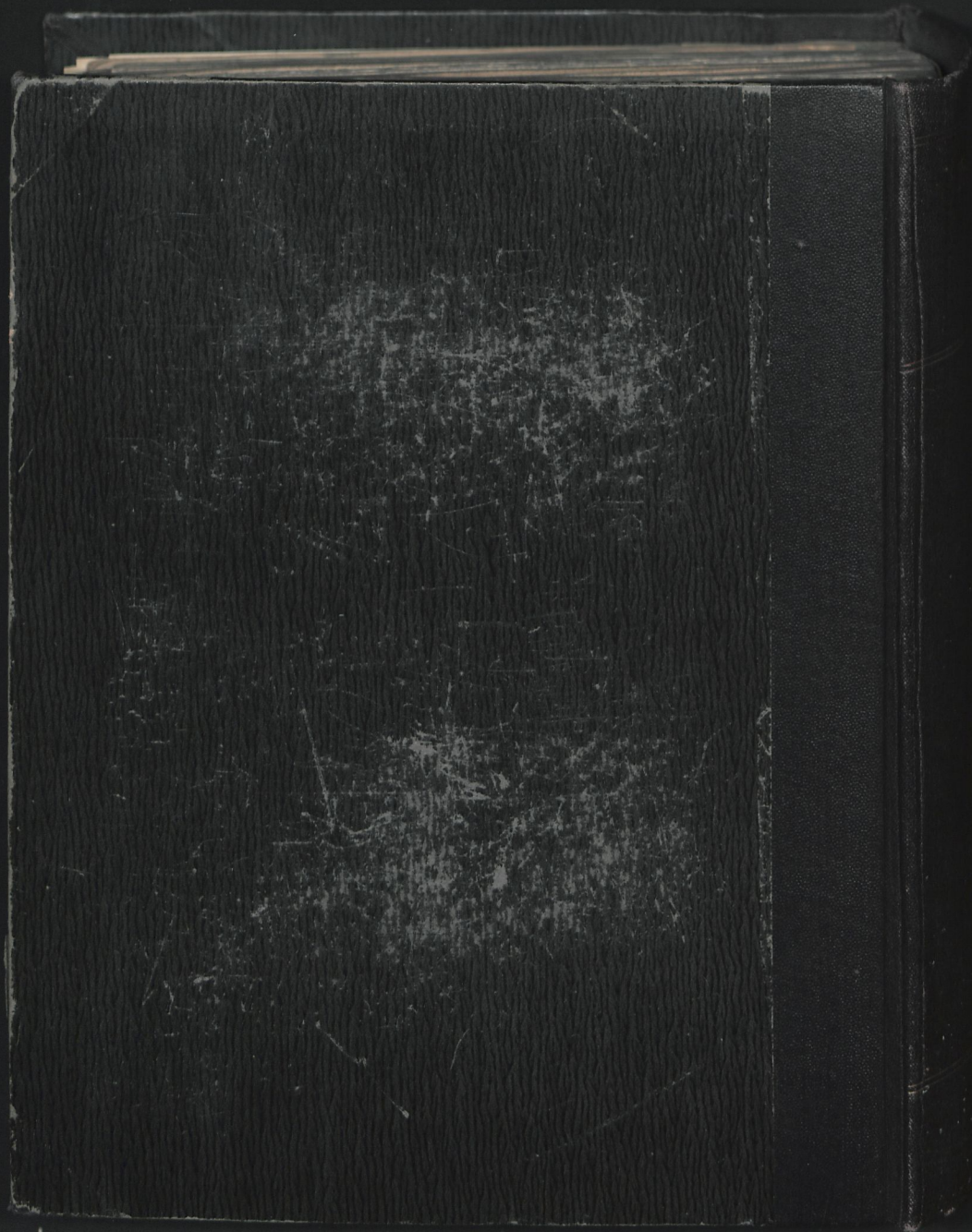
3

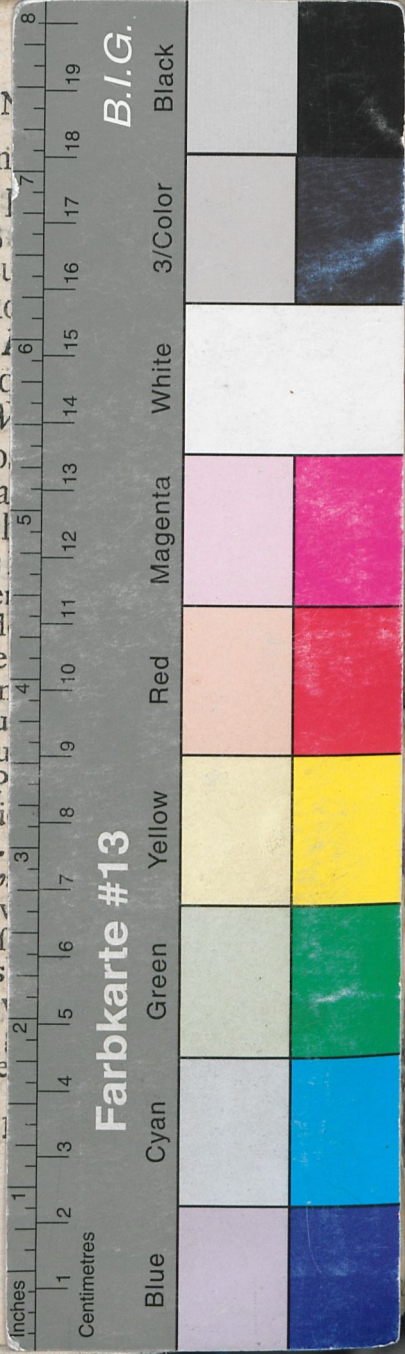
f

56.

Farbkarte #13

B.I.G.

1723,6
12

DE
FUNDAMENTIS VARIANTIUM IN DOCTRINA
DE
MATRIMONIO OPINIONUM
DISSERIT
ET
AD PRÆLECTIONES
IN
PRIORES TITULOS LIBRI QUARTI
DECRETALIIUM
DE
SPONSALIBUS
ET
MATRIMONIIS
INVITAT
CHRISTIANUS GODOFREDUS
HOFFMANNUS, J^Ctus.

FRANCOFURTI AD VIADRUM,
Typis TOBIÆ SCHWARTZII. M D C C XXIII.

